1 प्रहेलिका:

वृक्षाग्रवासी न च पक्षिराज: त्रिनेत्रधारी न च शूलपाणि:।
त्वग्वस्त्रधारी न च सिद्धयोगी जलं च बिभ्रन्न घटो न मेघ:॥ १॥
नरनारीसमुत्पन्ना सा स्त्री देहविवर्जिता।
अमुखी कुरुते शब्दं जातमात्रा विनश्यति॥ २॥
कृष्णमुखी न मार्जारी द्विजिह्वा न च सर्पिणी।
पञ्चभर्त्री न पाञ्चाली यो जानाति स: पण्डित:॥ ३॥
दन्तैर्हीन: शिलाभक्षी निर्जीवो बहुभाषक:।
गुणस्यूतिसमृद्धोऽपि परपादेन गच्छति॥ ४॥
कस्तूरी जायते कस्मात् को हन्ति करिणां कुलम्।
किं कुर्यात् कातरो युद्धे मृगात् सिंह: पलायनम्॥ ५॥

टिप्पणी

वृक्ष-अग्र-वासी વૃક્ષની ટોચ પર રહેનાર **पक्षिराज:** પક્ષીઓનો રાજા, ગરુડ **शूलपाणि:** હાથમાં ત્રિશૂલ ધારણ કરનાર, ભગવાન શંકર **त्वग्-वस्त्रधारी** છાલનાં વસ્ત્ર ધારણ કરનાર **बिभ्रन्** ધારણ કરનાર **देहविवर्जिता** દેહ વિનાની **जातमात्रा** જન્મતાની સાથે જ **मार्जारी** બિલાડી **जिह्वा** જીભ **पञ्चभर्ती** પતિ **शिला** પથ્થર **पाद:** પગ **गुणस्यूतिसमृद्ध: अपि** દોરીની સિલાઈથી ભરપૂર હોવા છતાં **करिणाम्** હાથીઓનું **कातर:** કાયર

स्वाध्याय:

1. કૌંસમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(1) वृक्षाग्रवासी क: अस्ति ? (लेखनी, नारिकेल:)
(2) का स्त्री देहविवर्जिता अस्ति ? (छोटिका, लेखनी)
(3) का कृष्णमुखी अस्ति ? (छोटिका, लेखनी)
(4) क: परपादेन गच्छति ? (नारिकेल:, पादरक्ष:)
(5) कस्तूरी कस्मात् जायते ? (सिंहात्, मृगात्)

2. યોગ્ય જોડકાં જોડો :

क	ख
(1) त्रिनेत्रधारी	(1) छोटिका
(2) नरनारीसमुत्पन्ना	(2) पाञ्चाली
(3) पञ्चभर्त्री	(3) पलायनं करोति
(4) शिलाभक्षी	(4) नारिकेलः
(5) कातरः युद्धे	(5) लेखनी
	(6) पादरक्षः

3. નીચેના ઉદાહરણ મુજબ અન્ય શબ્દો બનાવો :

ઉદાહરણ : वृक्षवासी – वनवासी, गृहवासी, स्वर्गवासी

शूलपाणिः – _____, _____, _____

त्रिनेत्रधारी – _____, _____, _____

शिलाभक्षी – _____, _____, _____

दन्तहीनः – _____, _____, _____

4. નીચેની પંક્તિઓનું ઉદાહરણમાં દર્શાવ્યા મુજબ अस्ति, नास्तिનો ઉપયોગ કરી લેખન કરો :

(1) वृक्षाग्रवासी न च पक्षिराजः – वृक्षाग्रवासी अस्ति किन्तु पक्षिराजः नास्ति।

(2) त्रिनेत्रधारी न च शूलपाणिः – _____

(3) त्वग्वस्त्रधारी न च सिद्धयोगी – _____

(4) कृष्णमुखी न मार्जारी – _____

(5) द्विजिह्वा न च सर्पिणी – _____

(6) पञ्चभर्त्री न पाञ्चाली – _____

5. આવી અન્ય પ્રહેલિકાઓ કે જે તમારા વિસ્તારમાં બોલાતી હોય તે શોધો અને વર્ગમાં કહો.